

Nr 44/1972.

Å l a n d s l a n d s k a p s s t y -
r e l s e s framställning till Ålands
landsting med förslag till landskapslag
om disciplinära åtgärder mot Ålands land-
skapsförvaltning underlydande tjänstemän.

Enligt självstyrelselagens för Åland 13 § 1 mom. 11 punkten tillkommer landstinget lagstiftningsbehörighet vad gäller bl.a. disciplinär bestraffning av tjänstemän och befattningshavare vid Ålands landskapsförvaltning. I gällande landskapslagstiftning angående tjänstemännens rättsliga ställning saknas dock helt bestämmelser angående disciplinär bestraffning av tjänstemän. Om landskapsstyrelsen således finner att en tjänsteman med hänsyn till sin tjänsteställning förfarit olämpligt i eller utom tjänsten, kan den således icke vidtaga några disciplinära bestraffningsåtgärder mot honom. Enligt i riket gällande bestämmelser är de vanliga disciplinstraffen varning, böter, avhållande från tjänsteutövning (suspension) samt skiljande från tjänsten. Landskapsstyrelsen kan naturligtvis alltid, när den finner så erforderligt, såsom förman giva en tjänsteman anmärkning eller påminnelse, vilka påföljder dock icke har karaktären av straff. Dessutom är landskapets tjänstemän liksom tjänstemän i allmänhet underkastade statens bestraffningsrätt vad gäller brott i tjänsten, varom stadgas i strafflagens 40 kap.

I rikets lagstiftning om **disciplinär** bestraffning är endast förfa-
mdet vidskiljande från tjänst enhetligt reglerat. Bestämmelser härom
ingår i rikets lag den 29 juni 1926 angående utnämningssbrev för inne-
havare av statens tjänster och fasta befattningar samt om deras rätt
att kvarstå i sin tjänst eller befattning (FFS 202/26). Stadganden
beträffande övriga disciplinära straff ingår i förordningar och regle-
menten för särskilda ämbetsverk och förvaltningsgrenar, bland annat
i förordningen om länsstyrelse (FFS 188/55) och i förordningen om
statsjärnvägarnas förvaltning (FFS 183/69).

Förstnämnda rikslag motsvaras i landskapet av landskapslagen den
31 maj 1929 angående utnämningssbrev för innehavare av landskapet Ålands
tjänster och fasta befattningar samt om deras rätt att kvarstå i sin
tjänst eller befattning ävensom skyldighet att därifrån avgå (7/29).
I denna landskapslag saknas dock bestämmelser om skiljande av tjäns-
teman från tjänst medelst disciplinärt förfarande. Som orsak härtill
anförde landskapsnämnden i sin framställning till landstinget år
1928 följande: "Dock har Landskapsnämnden icke ansett sig böra i för-
slaget intaga det i rikslagen av den 29 juni 1926 intagna stadgandet

om tjänstemans med fullmakt skiljande på grund av disciplinärt förfarande. Det kan nämligen enligt Landskapsnämndens uppfattning icke vara förenligt med rättvisa och vad landskapets bästa samt tjänstemännens berättigade intressen kräva att sagda tjänstemän försättes i en mindre tryggad, mer beroende och osäkrare ställning, än dylika innehavare av tjänster i riket härintills intagit. Ty det kunde måhända befaras, att i landskapet liksom i andra länder, där jämförliga stadganden gälla, avskedanden kunde komma att ske under inflytande av politiska eller personliga motiv eller rent godtycke."

Enligt gällande rättspraxis i riket tillgripes skiljande från tjänst såsom en disciplinär bestraffning numera ytterst sällan. Skulle avsättning av en tjänsteman komma i fråga, så sker detta medelst domstolsförfarande. Landskapsstyrelsen har på grund härav icke ansett det nödigt att medtaga bestämmelser om skiljande från tjänst genom disciplinärt förfarande.

Däremot anser landskapsstyrelsen att möjlighet bör föreligga att tillämpa de övriga disciplinära straffen inom landskapsförvaltningen. Beträffande det disciplinära straffets natur framhåller Merikoski i sitt verk "Grunddragen av Finlands offentliga rätt" följande: "Det närmaste ändamålet med disciplinstraff är upprätthållande av tjänstemannakårens inre disciplin. Till sin natur äro disciplinstraffen närmast tillrättavisande. Men de ha onekligen även en allmänt preventiv verkan såväl in abstracto som in concreto."

Man kan ytterligare tillägga att medan stadgandena i strafflagens 40 kap. är avsedda att tillgripas för att skydda viktigare allmänna intressen och enskildas rättsskyddsbehov, avser bestämmelserna om disciplinär bestraffning att möjliggöra upprätthållande av lojalitet, ordning och effektivitet i förvaltningsmaskineriet.

Landskapsstyrelsen har i lagförslaget även intagit bestämmelser angående avhållande av tjänsteman från tjänsteutövning, när mot honom inletts disciplinärt förfarande eller han står under åtal vid allmän domstol eller rannsaking inletts mot honom efter det han delgivits misstanke om brott. Det kan nämligen icke anses stå i överensstämmelse med det allmänna rättsmedvetandet att en tjänsteman, som vid domstol står under åtal för exempelvis bedrägeri, begånget i eller utom tjänsten, samtidigt skall få utöva sitt ämbete, ett ämbete som kanske förutsätter särskilt förtroende för dess innehavare. Motsvarande stadganden i rikets lagstiftning ingår bland annat i den tidigare nämnda lagen om utnämningarsbrev.

Lagförslagets innehåll är i de väsentliga delarna överensstämmande

med motsvarande lagstiftning i riket. Som närmaste förebilder har använts förordningen om länsstyrelse samt förordningen om statsjärnvägarnas förvaltning i vilken sistnämnda förordning en modern kodifiering skett av det disciplinära förfarandet. För vissa av landskapets tjänstemän såsom läkare och polismän gäller särskilda bestämmelser för disciplinärt förfarande, vilket även har beaktats i framställningen.

Med hänvisning till det anförda får landskapsstyrelsen vördsamt förelägga Landstinget till antagande

L a n d s k a p s l a g
om disciplinära åtgärder mot Ålands landskapsförvaltning underlydande tjänstemän.

I enlighet med Ålands landstings beslut stadgas:

1 §.

Med tjänsteman avses i denna lag landskapsförvaltningen underlydande innehavare av tjänst med fullmakt, innehavare av fast befattning, innehavare av extraordinarie befattning samt tillfällig funktionär.

Denna lag äger icke tillämpning i det fall att för viss tjänsteman gäller särskilda stadganden om disciplinära åtgärder.

2 §.

För fel eller förseelse i tjänst eller befattning samt för uppförande i eller utom tjänsten, som med hänsyn till tjänsteställning eller tjänsteplikt icke är lämpligt, kan tjänsteman av landskapsstyrelsen i disciplinär väg bestraffas med

- 1) varning;
- 2) böter; eller
- 3) avhållande från tjänsteutövning under högst tre månaders tid.

3 §.

Har mot tjänsteman inletts disciplinärt förfarande, skall honom beredas tillfälle att avgiva skriftlig förklaring. Om tjänsteman så yrkar eller landskapsstyrelsen finner det erforderligt, skall han även höras muntligen inför landskapsstyrelsen.

4 §.

Har disciplinärt förfarande, varom stadgas i denna lag, icke inletts inom sex månader efter det omständighet, som kunnat därtill föranleda, blev för landskapsstyrelsen känd, har möjligheten till dess inledande förfallit.

- 4 -

5 §.

Medan åtal mot tjänsteman är anhängigt vid allmän domstol, kan ej disciplinärt förfarande mot honom inledas på grund av samma omständighet.

Väckes medan disciplinärt förfarande pågår åtal vid allmän domstol på grund av samma omständighet, som föranlett det disciplinära förfarandet, skall med detta anstå så länge åtalet är anhängigt.

Har i de fall, vilka i 1 och 2 mom. nämnts, disciplinärt förfarande icke blivit inlett eller fortsatt inom tre månader efter det domstolens utslag vunnit laga kraft, är rätten till dess inledande eller fortsättande förfallen.

Har tjänsteman frikänts av domstol, kan disciplinärt förfarande icke inledas eller fortsättas på samma grund.

6 §.

Åtalas tjänsteman vid allmän domstol eller har disciplinärt förfarande mot honom inletts eller är han såsom misstänkt för brott under rannsaking, kan han av landskapsstyrelsen avhållas från tjänstens utövning till dess utslag i saken givits.

I 1 mom. nämnt beslut skall skriftligen meddelas tjänstemannen.

7 §.

Angående besvär över landskapsstyrelsens beslut, som meddelats i stöd av denna lag, gäller vad därom i riket är stadgat om anförande av besvär i motsvarande fall över länsstyrelsens beslut.

Beslut, som gäller tjänstemans avhållande från tjänsteutövning, går oaktat anført besvär omedelbart i verkställighet.

8 §.

Denna lag träder omedelbart i kraft och skall äga tillämpning jämväl på vid denna tidpunkt anställda tjänstemän.

Mariehamn, den 18 november 1972.

På landskapsstyrelsens vägnar:

Lantråd *Alarik Häggblom*
Alarik Häggblom

Lagberedningschef *Sune Carlsson*
Sune Carlsson.